

נר לשולחן שבת

פרשת פינחס

גליון 878 תשפ"ד

"אליהו פורה בארבע" (ברכות ד):
ארבע פעמים 'אליהו' עולה
בגימטריא 'פינחס'!
"מגלה עמוקות" חיי שרה

שלום וקנאות

"והחלש יאמר גיבור אני!"

הרב המופלא ריש מתא וריש מתיבתא מוהר"ר שמואל אבוכה:
גדול השלום: שכר הצדיקים - "הנני נותן לו את בריתי שלום." (כ"ה י"ג)
והעדרו הוא עונש הרשעים - "אין שלום אמר ה' לרשעים." (ישעיה מ"ח כ"ב)
הנה כי מה טוב חלקנו כי נלך אחר ה' אלוקינו לדבקה במידותיו.
כבר נשתבחו בזה חסידי עליון אשר באו עליהם מעשים אשר
לא יעשו אפילו לקל שבקלים, בזיונות קשים, ומשום דרכי
שלום קיבלום בשמחה ולא החזיקו במחלוקת בכלל. דוגמת,
רבי שמעון בן גמליאל, בבא בן בוטא, רבי מאיר ועוד.

מכלל דרכי שלום עיקר גדול להיות תמיד עינינו מה שציוונו
חז"ל "הוי דן כל האדם לכף זכות". כי הזהיר בזה יתן מקום לנוח
רתיחת החימה הגוברת על האדם בראותו דברים אשר מביאים
את האדם לדון לכף חובה. אבל אין המידה כך וראוי להתרחק
מזה, אלא ישמע מעשה שהיה איך היה ויבדוק טעם הדבר.

ואז - אם אכן המעשה מכוער או קרוב לודאי כיעורו, יעשה דין
לשם שמים ולא יתמהמה, והחלש יאמר גיבור אני!

(ספר הזכונות זכרון עשירי פרק חמישי ועיי"ש בארוכה)

"ראה מעשה ונזכר הלכה - קנאים פוגעים בו!"

משה רבינו היה סובר שהפירוש של פוגעים בו לשון תפילה,
כמו שנאמר "ויפגע במקום", כלומר שצריכים להתפלל
שהחוטאים יחזרו בתשובה - "יתמו חטאים ולא חוטאים".

ופנחס היה סבור שפוגעים בו היינו מכת מוות, כמו שנאמר "גש
פגע בו ויכה וימת". אמר לו משה קריינא דאיגרתא - עשה זאת!
(מאורן של ישראל ליקוטים הובא ב"מתיבתא" כפתור ופרח סנהדרין פב.)

"פינחס הוא אליהו"

אברך אחד נולד לו בן למזל טוב. אביו נקרא-נחשב אדם חרדי,
אך הוא - הבן יודע את האמת שבסתר אביו פורק עול תורה
ומצוות וטימא גופו ונפשו בעבירות, לכך חושש לכבד אותו
ב"סנדקאות" - פן ישפיע עליו מטומאתו.

בא לשאול את הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, אולי יתן לאביו
את כיבוד ה"ברכות" בברית. ענה לו רבינו: "תן לו 'כסא של
אליהו' וזכות אליהו הנביא זכור לטוב תגן על התינוק שלא
יושפע מטומאת האב לרעה!"
(עפ"י "דרכי החיים" ח"א עמ' שע"ט)

'פינחס' בגימטריא 'נחמו נחמו': לומר שיבוא לנחם ולבשר לישראל!
(פענח רוא")

הגאון רבי מרדכי וינקלר, ה"לבושי מרדכי", מגדולי רבני
הונגריה, רבה של העיר מאד וראש הישיבה, היה גר בבית
הקהילה בו היתה דירתו של הרב, בה גרו כל רבני העיר. באותו
בנין היה חדר שהיה נקרא בפי כל "אליהו הנביא שטוב".
ה"לבושי מרדכי" היה אומר שמקובל אצלו שבחדר הזה ישב
ולמד הגאון הצדיק רבי נתן רייניץ, רבה של מאד בקדושה
ובטהרה וזכה שם לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב.

כל תלמידיו ובאי ביתו של ה"לבושי מרדכי" ידעו שבעת רצה
לפעול ישועה עבור חולי וכיוצא בזה, הלך לאותו חדר להתפלל
בו. ואמר כי החדר הקדוש הזה מסוגל לברכה וישועה ולכט"ס,
לפי שרבי נתן רייניץ למד שם תורה עם אליהו הנביא.

רבי נתן נפטר בניסן שנת תרכ"ב ונטמן בבית הקברות בעיר
מאד, בחלקת קבורת הנפלים, כי כן ציווה לפני פטירתו!

(קובץ "עלי זכרון" 55 מתלמידיו המובהק הגה"צ רבי זוריאל יהודה ליבוביץ בעל "עזר מיוהודה")

"צרות בני ישראל הנתונים בשדה המלחמה!"

ה"לבושי מרדכי", היה מסגף עצמו מאד מאד, בפרט בשעת
מלחמה, שהיה בצער ובכה על צרות בני ישראל הנתונים בשדה
המלחמה ועל צרת תלמידיו "אלע מיינע קינדער". גם היה
מתענה כל שני וחמישי, ובערב ישב ללמוד עם תלמידים, רק
הרבנית היתה באה וצווחת תחת הדלת שיבוא כבר לאכול.

ועל חורבן בית המקדש היה מקונן מאד בדמעות שליש מ"ז
תמוז עד אחי ט' באב. וכן בכל ליל שישי עם התלמידים
בהתעוררות נפלאה, מבקשים שיבנה בית המקדש. (שם)

"זה אמר הגאון רבי מרדכי וינקלר בשבוע האחרון לחייו:"

"הנני נותן לו את בריתי שלום" יש לפרש שזו הבטחה על מי
שמוכיח, שלא יהא ירא להוכיח, כי על ידי זה ימנע מעצמו
השלום ויהיה תמיד במחלוקת עם אנשים. על זה אומר כאן
הפסוק כי מאת ה' החיים והשלום לאיש כזה שלא יטוש אותו.
כדרך שמצינו בפנחס שהקב"ה ברכו על קנאותו בברית שלום.
(הקדמת המו"ל לשו"ת "לבושי מרדכי" א"ח ח"ג)

השבוע הל יום פטירתו של ה"לבושי מרדכי", י"ז תמוז תרצ"ב

"בריתי שלום" - מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום ... שאף הקב"ה שינה בו.
(יבמות סה:)

"שלום רב" - שלום עם הרב...

"יפקד ה' - איש על העדה --- אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו".
כתב החת"ס: הגיעה שאלתם להורות להם הדרך אשר ילכו: רב אחד השתרר עליהם מבלי רצונם, רק עם הוראה מהשר, בא וישב לו על כסא הרבנות בעל כרחם. מה משפטו, האם חייבים או רשאים לנהוג בו כבוד, והאם אותו הרב עשה כדן.

תשובה:

הרב הזה, גם אם גובהו כארזים וחסון כאלונים לא עשה יפה, להתמנות בחוזק יד. איה חוכמתו, הלא בתלמוד אמרו "אין מעמידים פרנס על הציבור, אלא אם כן נמלכין בציבור". לפיכך אותו רב מחוייב להודיע לשררה כי מינויו אינו לרצון הקהילה, ואם בכל זאת יכפהו השר, קיימא לן דינא דמלכותא דינא.

אך אם אותו רב לא הודיע זאת לשררה, ובוודאי אם הוא בעצמו השתדל לקבל את הרבנות, הרי הוא אדם שאינו הגון, ומצוה להודיע לשר שהדיין הזה עושה שלא כהוגן. ותודה לה', רוב שרי ארצנו אנשי חסד הם ורוצים בקיום הדת. על כן מן הסתם כשיודיעו את הדבר לשר, ישמע, יאזין, וירחם ויסירנו.

והביא החת"ס ראיות לדינו זה. כדברי הרשב"א: "בוודאי מחוקי המלוכה הוא למלכי האומות למנות שופטים בארץ, אולם אין לאדם ליטול רשות מן המלך שלא ברצון הקהילות. ומי שעושה כן מצער את הציבור, ועתיד ליתן את הדין!"

ואין ספק שגם מינויו כרב בידי השר הינה בטעות, כי אילו ידע השר מכל זה לא היה ממנה אותו.

לכן אחי, אם אמת הדבר שהדיין הוא התקבל שלא ברצונכם, מצווה עליכם לעמוד בפרץ ולהתחנן לפני האדון הגרף כי חסיד מפורסם הוא, וישמע לקולכם...

אך אחר חיתום שטרות אמרתי אעלה בסנסני השלום. עליכם לעשות ביניכם פשרה: חושבני שאותו דיין אשר התורה היא חייב יסכים אליה.

עשו עמו ברכה למען לא יורידוהו מכבודו לגמרי, ולא יחזור להיות אדם פשוט. מנהו לראש אב"ד, יורה וידין, אך שם רב לא יקרא. עד שימצא חן בעיניכם ותקבלוהו באהבה, וה' ירים קרנו, ובזה תהיה הפירצה גדורה ... אשרי הדור השומע לקול מוריו וה' יתן שלום ביניכם.
(שו"ת חת"ס חו"מ י"ט ועיי"ש כ"א ועוד)

"ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון ... וסמכת את ידך עליו". (פ"ג)

"עוד גזרנו שלא יהא אדם רשאי ליטול שררה על חברו, לא על ידי מלך ולא על ידי שופט ... לא בדברי הבאי ולא בדברי שמים, כי יש עושים עצמם פרושים ואפילו צנועים אינם ... אם לא שימנו אותו רוב הקהל מפני חשיבותו.

והעובר על גזרתנו יהא באלה ובנידוי ... ויהיו כל ישראל מובדלים ממנו ... וספריו ספרי קוסמים ... והשומר תקנתנו ינחו ברכות על ראשו".

על התקנה חתומים: שמואל ב"ר מאיר (רשב"ם), יעקב ב"ר מאיר (ר"ת), אליעזר ב"ר נתן (ראב"ן) ועוד כמאה וחמישים רבנים.
(סוף שו"ת מהר"ם מרוטנבורג - תקנות שתיקן רבינו תם באגודת בני צרפת")

"ובני קרח לא מתו!" (כ"ז י"א)

דורנו לקוי מאוד בחולי "הוודאות", שכל אחד הולך בוודאות שהצדק עימו ולא יעלה כלל על דעתו כי אולי טועה ושוגה בדבר. מפני חולי זה נוצר בכל ענין שני צדדים ודאים, וזהו חורבן הדור.

כל המחלוקות באות רק מכך שאדם לא נעצר לחשוב שוב, מי אמר שאני הצודק ומי יודע אם באמת כל כוונתי לשם שמים... אלא נלחמים, הורסים, מחריבים, פוגעים, הכל מתוך ודאות מוחלטת שהצדק עימו. ודאות זו פעמים מוליכה את האדם לעמקי שאול!
(הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ: "דרכי החיים" ח"ב ש"ג)

"ויעל מלאך ה' - זה פינחס - אל הבוכים". (סדר עולם" י"ט, במדבר ט"ז א')
קראו שם המקום 'בוכים', לפי שבכו שם בני ישראל, נתחרטו ומעשיהם והביאו קרבנות לרצות את ה'.

(שופטים ב' א' עיי"ש)
וכי מלאך ה' הוא, הלא פינחס היה?! אלא בשעה שהיתה רוח הקודש שורה עליו, היו פניו בוערות כלפידים!

(ויקרא א' א')
זו לא הפעם הראשונה שפינחס נמצא בבוכים... בעסק בעל פעור ובנות מואב (כ"ה ו' ז' סנהדרין פב) נאמר בפסוק "והמה בוכים פתח אהל מועד - וירא פינחס". (נר לשולחן שבת" יש"כ לדידי הג"ר י"ז)

"פינחס ... השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם".

**מוסרי השל"ה
הן הן לך!**

מזה ילמד האדם שיקנא את קנאת ה', כשרואה איזה חילול ה' או חילול התורה. ראה איך החזיק לפינחס ה' יתברך טובה, חנות וברית שלום!

(דרך חיים" תוכחת מוסר)

"ותקרבנה בנות צלפחד ... ותעמדה לפני משה ... אבינו מת כמדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' כי בחטאו מת!" (פכ"ז)

מעשה ביהודי שחטא נגד התורה ונגד אחיו בני עירו, עד שהגיע לשפל המדרגה ונעשה 'מוסר'. ויש לו בת שבעלה מת בלא בנים והיתה זקוקה לחליצה.

נשאל ה"שבות יעקב" (ח"ג צ"ג), האם יש רשות לפרנסי הקהילה ולבית הדין לעכב את החליצה עד שאביה יקבל על עצמו לחזור בו מדרכו הרעה, ולציית לבית הדין לקבל את דינו.

והשיב: לכאורה נראה פשוט שיכולים לעכב את הבת מחליצה, הרי ידועה תשובת רב פלטוי גאון: "אדם שנתחייב לחברו בבית דין, וסירב, ועבר על גזירת בית דין, כותבים לקהילות - פלוני גזרנו עליו דין וסירב ולא השגיה, החרמנו אותו שלא יתפלל בעשרה, ולא יזמן בשלשה, ואל ימולו לו בן, ואל תקברו לו מת, ותוציאו בניו מבית הספר ואשתו מבית הכנסת".

וכן הביאו בתשובות הגאונים: "פתו פת כותי ויינו יין נסך... ושטפו כוס אחוריו, וחתכו ציצית שלו, ועקרו מזוזותיו ... ואל תתפללו עמו, ואל תמולו בניו ואל ילמדו בניו בבית המדרש ... והובאו הדברים להלכה ב"בית יוסף" וברמ"א יו"ד סי' של"ד.

אלא שהמהרש"ל השיג מאד על דברים אלו (הגוזל בתרא י"ג ועיי"ש) וכתב: ראיתי דברים תמוהים בתשובת רב פלטוי גאון שכתב מוציאים תינוק מבית הספר. חלילה לעשות זאת, שהרי העולם אינו מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות.

מילא ברית מילה שיעקר מצוותה באב, והיא כבודו, וכן לקבור מתו, בזה אפשר לכפותו עד שיקבל תשובה. אך בתלמוד תורה של תינוקות אין תשלומים, עליו נאמר 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך'. לכן אין להוציא את בניו מהישיבה ובית המדרש חלילה.

גם מה שכתב להוציא את אשתו מבית הכנסת לא מובן: אם הוא חוטא, היא מה חטאה?! ואין לבייש בת ישראל! אין לעשות נזיפה לאישה, אלא אם כן היא שותפה למעשי בעלה הרעים.

וכן פעם אחת בא מעשה לידי בצעירותי, שכתב לי חכם וזקן בדורו, בעל הוראה, שאוציא את בניו של המוחרם מהישיבה, ולא השגחתי בו כל עיקר.

סיים ה"שבות יעקב":

לפיכך, אף שאין לנו לזוז אפילו זיז כלשהוא מפסק ה"בית יוסף" והרמ"א, ודלא כמהרש"ל. אין לנו להוסיף על הגזירות הללו ולעכב את בתו של אותו מוסר מהחליצה, הרי בחתונתה נסתלקה מרשות אביה, ואין לעגן אותה בחינם, שכבר חששו חכמי הש"ס וכל הראשונים והאחרונים לתקנת עגונות.

בפרט שאין לעכב את המצוה של החולץ שאין לו שום שייכות עם המוחרם. נכן לפי מה שכתבו המקובלים שאין לנפש המת מנוחה עד שיחלוץ, אף שלדינא אין חוששין לדבריהם, כי אין לנו עסק בנסתרות].

אבל אם אותה בת גם היתה במעל אביה, ודאי יכולים לקונסה!
(שו"ת "שבות יעקב" ח"ג צ"ז)